

תכסה עליו, וחזינן דאף כשדנין ע"פ הדין
מ"מ ע"י רחמנות מתעורר צד זכות, ולכן
הני דאיכא חסרון אצלם ברחמנות לכך
אין מושיבין אותן, וכן להיפך במסית
דמושיבין אותן וכדי שלא יתגלגלו
רחמיהן עליו ויבקשו לו איזה צד זכות,
ואף כאן באם היו מגלגלין על יוסף
רחמיהן יתכן והיו מוצאים לו צד זכות.
[ואגב יש לי להעיר על מה שהקשה

המנ"ח (מצוה תצ"א) האין כשר סריס
לדון מסית, והלא בעינן שיהא סמוך וכבר
כתב הרמב"ם שאין סומכין אלא למי
שראוי לדון בכל התורה, וא"כ סריס
שפסול לדיני נפשות א"כ אין סומכין
אותו והאין ידון את המסית ע"ש,
ולכאורה ל"ק שהרי אף הוא ראוי לדון כל
הדינים אלא שבפועל ובמציאות לא
יתקיים והצילו העדה.]

וטבח טבח והכין (מג טז).

חולין (צ"א). ואמר רבי יוסי ברכי חנינא
מאי דכתיב וטבח טבח והכין, פרע
להן בית השחיטה, והכין טול גיד הנשה
בפניהם, כמ"ד גיד הנשה נאסר לבני נח,
והקשו בתוס' דלמא לא נאסר ואפ"ה היו
מקיימין וכמו שחיטה דקאמר ליה פרע
להן בית השחיטה, ע"ש.

ומשום דבהכי חייביה רחמנא, אבל מ"מ
לענין נבילה דלא גילתה תורה דחייב
א"כ לא ילקה, וכמו שאינו לוקה בגיד
דטמאה.

ותירין הכרתי ופלתי (סי' ס"ה) וכן ישב
האור שמח (שם) ע"פ הגמ'
בבכורות (י'). לענין פט"ח דאמרינן
איסורו חושבו לאוכל, וכמו"כ אף כאן
בנבילה כיון דיש בגיד איסור גיד הנשה
א"כ אמרינן איסורו חושבו לאוכל, וכמו
דחשיב אוכל לגבי גיד הנשה כמו"כ הוי
אוכל לגבי איסור נבילה, ולכן לוקה שתיים
אף משום נבילה, משא"כ בטמאה דקיי"ל
שאין איסור גיד הנשה נוהג בטמאה,
הלכך אין לוקה אף משום איסור טמאה
שהרי אין בגידין בנותן טעם. [ועיין בחי'
לסדר הרמב"ם (סי' רט"ו) מש"כ לבאר

ונראה דהנה כתב הרמב"ם (בפ"ח
ממאכא"ס ה"ו) דהאוכל גיד
הנשה של נבילה לוקה שתיים, משום גיד
הנשה ומשום נבילה, וכבר תמהו עליו
דמאחר דפסק דאין בגידין בנותן טעם,
ולכך האוכל גיד של טמאה פטור אף
משום איסור טמאה, א"כ מפני מה הכא
לוקה על הגיד משום נבילה והרי אין
בגיד בנותן טעם, ונהי דמשום גיד
הנשה חייב הגם דליכא בנותן טעם

לפי"ך הסוגיא בפסחים שלכאורה סותרת
לישובם].

ומהשתא נראה יותר דאף מה שחייבה
תורה על גיד הנשה הוי ג"כ
מטעם זה, דכיון דאסרה תורה לגיד א"כ
איסורו חושבו אוכל, ואצ"ל דאיסור גיד
הנשה הוי גזה"כ שיתחייב אע"פ שאין
לזה שם אוכל, אלא איכא טעם בדבר לפי
דאיסורו חושבו, וכמו דאיסורו חושבו
מהני לגבי איסור נבילה וכנ"ל, כמו"כ
מהני האי טעמא לגבי איסור גיד עצמו,
וגדר הדבר לפי דענין איסורו חושבו אין
הביאור דמאחר שחל כאן איסור ומעתה
האיסור הוא החושבו, עד שהיה מקום
לומר לולא הגזה"כ איפכא דאדרבה לא
יחול איסור גיד והרי אין איסורו חושבו,
אלא כך הוא הביאור דהא גופא מה

שאמרה תורה שדבר זה אסור, זהו כבר
מחשיבו לאוכל, ולכן שייך לומר זאת
שרק מטעם זה הוא נאסר באיסור גיד
הנשה, ולפי שכבר נחשב לאוכל משעה
שאסרה תורה.

ולפי"ז נראה ברור דאף שקיימו
השבטים כל התורה עד שלא
ניתנה, היינו דוקא באותו האופן שלאחר
מתן תורה יש בזה איסור, הלכך בגיד
הנשה אין שייך לקיים לפני מתן תורה,
דהא כל זמן שלא אסרתו תורה אין כאן
איסורו חושבו, וכה"ג הלא אף לאחר מתן
תורה היה מותר ומשום שמצד עצמו אינו
חשוב אוכל, וא"כ הרי שפיר תלי לה הגמ'
דמהא שנוהרו בגיד הנשה זהו לפי שנאסר
גיד הנשה לבני נח, דאל"ה הלא אי"ז שם
אוכל כלל.

עוד נראה ליישב לדעת רש"י בגיטין
(ט':) דעכו"ם כשר לעדות, ואין
פסולו לעדות רק בדבר שאינו בתורת,
ומעתה נראה דאף שקיימו כה"ת עד שלא
ניתנה, אבל עכו"ם מיהא כשר להעיד על
איסורים, שהרי עדיין אינם לתורת
איסורים כך שנאמר שיפסל לפי שאינו
בתורת, וא"כ ניחא הוכחת הגמ' דגיד
הנשה אסור לבני יעקב ממה שאמר יוסף
וטול גיד הנשה בפניהם, דהראיה היא

מהא שלא סומכין על נאמנותו, א"כ ש"מ
דגיד הנשה כבר נאסר לבני יעקב ולכן אין
לו נאמנות כי אינו בתורת איסור גיד
הנשה.

ואין להקשות א"כ למה אמר נמי פרע
להם את בית השחיטה ולא סגי
בנאמנות ששחט, דהרי על השחיטה אכתי
לא נצטוו וא"כ אף עכו"ם יהא נאמן דהא
לא חשיב שאינו בתורת וכנ"ל, וי"ל דהרי
בלא"ה ממה שפרע בית השחיטה אין

מספיק כמוש"כ, וע"כ פרע להם רק להראותם אבל לא כדי שלא יצטרכו לסמוך על נאמנותו.

יודעים אם שחט כדין, וע"כ צריך אתה לבא דאה"נ שסמכו על הנאמנות ומה שפרע להם בית השחיטה ע"כ אינו שיראו בעצמם ששחטה היא שהרי אין זה

1234567

הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגנב מבית אדניך כסף או זהב אשר ימצא אתו מעבדיך ומת וגם אנחנו נהיה לאדני לעבדים ויאמר גם עתה כדבריהם כן הוא אשר ימצא אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקים (מר ח).

אוצר החכמה

1234567

ולשמעון, ומשום דלא היה מסתבר להם שיחשדם שאחד מהם גנב שלא ע"ד כולם מאחר דהם אחים בני איש אחד, ואם גנבו בנימין או שמעון ודאי על דעת כולם הוא, ולכן שפיר מהני האי ק"ו גם לבנימין ושמעון, דהא מהק"ו מוכח שרובם נאמנים בממון וא"כ אין לחשוד בגניבה אפי' באחד מכולם.

והנה איתא במדרש (פצ"ב ח') דלאחר שנמצא הגביע באמתחת בנימין, אמרו לו האחים גנבא בר גנבתא כמו שגנבה רחל אמך התרפים כן גנבת אתה הגביע, והנה גניבה זו דהגביע הרי לא היתה גניבה לשם ממון, אלא שהיתה ע"ד שגנבה רחל התרפים להרחיק את אביה מע"ז, וכמו כן חשדו בו בבנימין שגנב הגביע כדי שלא ינחש בו יוסף, נמצא דגם היה כאן חשד לגניבה פרטית שאין ענינה לכל האחין, אלא שאינה חמורה כ"כ כגניבה לשם ממון.

יש להבין שהרי העונש המוצע על ידיהם נדחה על ידו, והוא מציע עונש אחר, שהם הלא הציעו שיומת אשר ימצא אתו, והוא השיב שלא יומת רק יהיה לעבד, ועוד שהם הציעו גם על עצמם שיהיו לו עבדים, והוא השיב להם ואתם תהיו נקים, וא"כ האיך הוא אומר ומשיב להם כדבריהם כן הוא וגו', והלא הוא אינו מקבל את דבריהם כלל. וכן צ"ע ביותר שהרי הם באו וטענו ממדת ק"ו שאין לחשוד בהם כלל, והוא לא שמע להם בזה וצוה לחפש אצלם הגביע, וא"כ מהו זה שהוא אומר גם עתה כדבריהם כן הוא והלא אי"ז כדבריהם לא מיניה ולא מקצתיה.

ונראה דהנה הרי בנימין וכן שמעון לכאורה לא היו בהאי ק"ו כלל, שהרי בנימין לא ירד תחילה ולא השיב מידי וכמו"כ שמעון שנשאר במצרים, ומ"מ נראה דהאי ק"ו מהני נמי לבנימין